

نوروز در ولایت "سغد" تاجیکستان

در نوروز، صدای کرنی (از آلات و اسباب موسیقی)، آنان را به " جشن گاه " (محل برگزاری جشن) دعوت می‌کند. مردم ولایت سغد از مناطق شمالی تاجیکستان به سبک خاص خود نوروز را گرامی می‌دارند به طوریکه جشن‌های "آش آتش کنان" و "جفت براران" از مهم‌ترین آداب و رسوم نوروزی این منطقه به شمار می‌آید.

در ولایت سغد تاجیکستان، نوروز، جشنی آیینی و سنتی در کشور تاجیکستان است که با وجود سلطه کمونیسم و مخالفت با برپایی این عید و جنگ‌های داخلی این کشور، همچنان پابرجا مانده است.

در این کشور نوروز را در مناطق مختلف با اشکال گوناگونی تجلیل می‌کنند بگونه‌ای که جشن نوروز در استان سغد از 18 اسفند (8 مارس) آغاز می‌شود که تاحدودی با دیگر مناطق تاجیکستان متفاوت است.

نوروز را در این منطقه به عنوان "سر سال" می‌شناسند در این روز قطعه‌ای از زمین انتخاب می‌شود، تا پیرمردی قبل از آغاز بزم و شادی، بر زمین دانه امید بپاشد و همگی دست به دعا بر دارند. زیرا این رسم به باور مردم، حاصل کشت را در سال نو فراوان می‌کند. مردم منطقه این رسم حسنه را جفت براران می‌شناسند.

در این منطقه از سرزمین پهناور نوروزی در روزهای اول ماه مارس (یازدهم اسفندماه)، بانوان دانه‌های گندم را برای سبز شدن در طرف‌های مختلف می‌گذارند تا برای جشن نوروز رشد کرده و سبز شود. جشن نوروز تاجیکان را بدون سبزه تصور کردن ممکن نیست.

روز اول فروردین (21 مارس) روزی است که تمام مردم تاجیکستان، فرارسیدن سال نو را جشن می‌گیرند و سغدی‌ها هم مانند ساکنان مناطق دیگر این کشور، معتقدند که در تمام سال، زندگی مردم را صفا و نور و روشنایی لبریز خواهد کرد.

یکی دیگر از آداب و رسوم نوروزی، آوردن غذا به خانه‌های همدیگر و گرفتن جشن است که در سغد به "آش آتش کنان" معروف است و چون اکنون در تاجیکستان، معروف‌ترین غذا "آش پلو" (مخلوطی از برنج، هویج، گوشت، زیره، زرشک، نخود و...) است، بیشترین ساکنان این ولایت نیز در شب نوروز از این غذا به خانه‌های همدیگر می‌فرستند.

بیشتر مراسم نوروز مردم شمال تاجیکستان، عمدتاً در میدان‌های بزرگ و باغ‌های سرسبز و پوشیده از گل برگزار می‌شود.

مردم، سفره‌های نوروزی شان را با هفت سین (سبزه، سنجد، سیب، سپند، سیر، سمنو و سکنجبین) می‌آرایند، سخن است که گویی نخست هفت سین مرسوم بوده و پس از ظهور اسلام و حرام شدن شراب شین به سین تبدیل شده است.

در این مراسم، دوشیزه‌ای با لبای سفید یا سبز که نشانه پاکی بهار است در جمع مردم در جشن گاه از آمدن بهار و رسیدن نوروز خبر می‌دهد.

بزم و شادی، رقص و ترانه خوانی و سیر در باغ‌ها و گل گشت‌ها در ایام نوروز از مراسم خاصی است که از فرهنگ اجداد به میراث مانده است.

"سمنوپزی"، مسابقات ورزشی، بازی‌های مختلف، کیک و خروس بازی، اسب دوانی و چوگان بازی از ورزش‌های جشن نوروز در سراسر تاجیکستان است که در استان سغد نیز همه ساله با شکوه و طراوت خاصی در میدان‌های نوروزی برگزار می‌شود. هدیه‌ها و جایزه‌هایی که به برندگان این بازی‌ها داده می‌شود، گران بها است و باعث علاقمندی و ذوق بیشتر مردم به شرکت در آن می‌شود.

همچنین در جشن نوروز، مردان خانواده درخت می‌نشانند و به تنه درخت آهک می‌مالند که نمادی از سرسبزی و بخت سفید است.

ساکنان مناطق سغد نیز بر این باورند که خانه تکانی به معنای ارج گذاری به گذشتگان و در این آیین باستانی به محیط زیست و زندگی شان رسیدگی می‌کنند تا با دور کردن گرد و غبار فصل سرما، نوروز را با صفا و آسایش خاطر آغاز کنند.

در مناطق مختلف استان سغد، آیین دیگری هم برپا شد که "عروس بنان یا کلین سلام" نام دارد. در این مراسم، خویشاوندان تازه داماد و مردم محل به دیدن نوعروس می‌آیند و وی در حالی که سرپا ایستاده و چشم به زمین دوخته است، دست به سینه تعظیم می‌کند.

در این مراسم، زنان خانواده با خواندن اشعار ویژه به نوعروس سلام می‌کنند و وی با تعظیم‌های کوتاه پاسخ سلام آنان را می‌دهد. این مراسم در کنار سفره نوروزی برای معرفی نوعروسان به اعضای خانواده جدیدشان برگزار می‌شود.

